

IVAN MEŠTROVIĆ (1883–1962)

SOCHAŘ A SVĚTOOBČAN

24. 11. 2022 – 26. 2. 2023

Galerie hlavního města Prahy
Městská knihovna, 2. patro
Mariánské náměstí 1, Praha 1
út–st, pá–ne 10–18 h, čt 10–20 h

Autorky a kurátorky výstavy: Barbara Vujanović, Sandra Baborovská

Chorvatský sochař Ivan Meštrović (1883, Chorvatsko – 1962, Indiana, USA) zanechal svým komplexním dílem a tvůrčí dráhou nesmazatelnou stopu na mezinárodní umělecké scéně. Spolu s pevným ukotvením v antické a středomořské tradici si zároveň osvojil dominantní prvky archaičnosti, Vídeňské secese, symbolismu, impresionismu, art deca, neoklasicismu a pozdního realismu, jimž pokaždé dokázal vtisknout vlastní nezaměnitelnou pečeť.

Během šesti desetiletí jeho kariéry nacházely námětové okruhy, které jej zajímaly především – zahrnující řadu náboženských motivů, figurálních studií, portrétů a monumentálních soch – významné potvrzení na výstavách pořádaných doma i v zahraničí. Meštrović často využíval svého mezinárodního věhlasu a popularity k tomu, aby široké veřejnosti představil své umělecké i politické ideály, jež – v souladu s jeho životní zkušeností – podléhaly změnám. Například Meštrovićovo přátelství s rodinou Masaryků mu poskytlo příležitost vyjádřit své rozčarování nad poměry v Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, později Království Jugoslávie, na jehož vzniku se sám podílel a které svým dílem reprezentoval.

Meštrović si vytvořil mimořádně rozsáhlou síť kontaktů, mezi něž patřili i mnozí českoslovenští umělci a politici. Názorově a účastí v protirakouském zahraničním odboji za 1. světové války byl spřízněn s Tomášem Garriguem Masarykem. Blízké přátelství navázal se sochařem Bohumilem Kafkou (1878–1942). Oba sochaři si mezi léty 1907–1909 pravidelně dopisovali. Meštrović současně v roce 1908 Kafku portrétoval. Jejich vztah byl oboustranně přínosný; díky němu se mimo jiné Meštrović stal členem České akademie věd a umění a zasloužil se o to, aby se komise pro zřízení Žižkova pomníku na Vítkově nakonec rozhodla pro Kafkův návrh (1933).

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Okouzlení futuristickou malířkou Růženu Zátkovou (1885–1923), Meštrovičovou důvěrnou společnicí v bouřlivých dobách 1. světové války, výrazně poznamenalo jeho soukromý život i tvorbu, zejména v paradigmatických dílech *Vestálka* (1917) a *Mauzoleum rodiny Račiců* (1920–1922).

Výstava mimo jiné poukazuje na Meštrovičova setkání s dalšími významnými osobnostmi, včetně Augusta Rodina (1840–1917), a na způsob, jakým se všichni navzájem ovlivňovali. Tyto vztahy byly navíc geograficky značně rozsáhlé a zahrnovaly bezpočet evropských a amerických měst. Zásadní je také připomenout výstavy, které definovaly a následně redefinovaly Meštrovičovo umělecké a společenské postavení. Od roku 1903, kdy se sochař poprvé představil pražské veřejnosti na skupinové výstavě chorvatských umělců pořádané Spolkem výtvarných umělců Mánes, až do roku 1933, kdy se pod záštitou československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka konala za velkého zájmu veřejnosti a médií rozsáhlá prezentace umělcova díla v Letohrádku královny Anny. Ivan Meštrović zde zazářil jako jeden z nejvýznamnějších evropských sochařů své generace.

Spojení s Československem, ale i dalšími evropskými, severoamerickými a jihoamerickými zeměmi dokládá, že Meštrović byl pravý světoobčan. V mnohotvárnosti a šíři jeho vlivu je nicméně třeba vyzdvihnout slovanskou, středoevropskou kulturní a politickou identitu, jež nacházela svůj odraz v dialozích s českými politiky, umělkyněmi a umělci, kterých si hluboce vážil.

Výstava nově kriticky zhodnocuje tvorbu Ivana Meštroviće ve středoevropském kontextu. Poslední velká souborná výstava v Čechách se uskutečnila v tehdejší Oblastní galerii Olomouc v roce 1970 a ještě téhož roku, osm let po sochařově smrti, také ve Valdštejnské jízdárně. Jednalo se o putovní výstavu, která započala svoji cestu v Musée Rodin v Paříži 1969. Aktuální pražská retrospektiva zhodnocuje Meštrovičovu tvorbu od rakousko-uherského mocnářství až po konec druhé světové války. Je pojata jako mapa Evropy, v jejímž rámci Meštrović vystavoval a tvořil (Praha, Vídeň, Paříž, Londýn, Řím, Záhřeb, Bělehrad, Split, Cavtat...). Kromě Evropy pracoval Meštrović i ve Spojených státech amerických.

Architektura výstav, která většinou funguje jako služební podpora, nyní roste do podoby inkluzivních struktur vycházejících ze specifického výstavního prostoru 2. patra Městské knihovny. Dominik Lang se stává jakýmsi „průvodcem“ prostředí, ale i vrstvami minulosti (Meštrović jako sochař v pohybu) i přítomnosti (výtvarné intervence Anny Fiedlerové, živé obrazy edukačního oddělení). Audiosložku má na starosti sdružení Kinetikon, které zdramatizovalo a nechalo namluvit profesionálními herci dopisy mezi

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Meštrovičem (Kryštof Krhovják) a Růženou Zátkovou (Marie Švestková), Bohumilem Kafkou a Augustem Rodinem (Přemysl Rut).

Výstavní projekt *Ivan Meštrović (1883–1962). Sochař a světoobčan* představuje umělcovo dílo ze sbírek Muzeí Ivana Meštroviće v Záhřebu a Splitu, Srbského národního muzea v Bělehradu a Národní galerie Praha v souvislosti s dílem francouzského sochaře Augusta Rodina (Musée Rodin v Paříži). Meštrovićova tvorba je doplněna o práce českých sochařů z Národní galerie Praha a Galerie hlavního města Prahy (František Bílek, Jaroslav Horejc, Jan Štursa, Ladislav Kofránek, Josef Mařatka a Bohumil Kafka) a rakouského sochaře českého původu Antona Hanaka (Moravská galerie v Brně).

K výstavě vychází obsáhlá stejnojmenná publikace (Sandra Baborovská, Ondřej Vojtěchovský, Barbara Vujanović [eds.]), která shrnuje Meštrovićovu tvorbu. Monografie, do níž přispělo deset domácích i zahraničních autorů, odborníků v oblastech dějin umění a historie, se zabývá různými aspekty uměleckého i politického života Ivana Meštroviće. Věnuje se kontextu vývoje sochařství v době Meštrovićova uměleckého zrání, zejména během jeho vídeňských studií a působení v Paříži pod vlivem Augusta Rodina. Objevné poznatky přinášejí kapitoly o Meštrovićových vzbách na české prostředí a o české reflexi Meštrovićova díla. Autoři představují Meštroviće jako mezinárodně vysoce úspěšného umělce bořícího bariéry mezi údajnými centry a periferiemi světového umění. Kniha je dosud nejrozsáhlejší odbornou publikací věnovanou tomuto významnému sochaři v českém jazyce. Přináší řadu dosud nepublikovaných vyobrazení, zejména pak snímky Meštrovićových soch od českého fotografa Josefa Sudka. Všechny texty jsou paralelně v češtině a angličtině. Součástí knihy je taktéž životopisná chronologie, reprinty textů o Meštrovićovi od předních českých výtvarných kritiků první poloviny 20. století a výběrová bibliografie zaměřená na českou produkci o Meštrovićovi. Publikace vychází ve spolupráci GHMP s Muzei Ivana Meštroviće ve Splitu a Záhřebu.

Sandra Baborovská

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Autorky a kurátorky výstavy: Barbara Vujanović, Sandra Baborovská

Odborný poradce: Ondřej Vojtěchovský

Architektonické řešení: Dominik Lang

Grafické řešení: Robert Novák

Umělecké intervence: Anna Fiedlerová

Výstava vznikla ve spolupráci s Muzei Ivana Meštroviće.

Záštitu nad výstavou převzali Mgr. Martin Baxa, ministr kultury České republiky, a Dr. Nina Obuljen Koržinek, ministryně kultury a sdělovacích prostředků Chorvatské republiky.

Výstava a stejnojmenná doprovodná monografie *Ivan Meštrović (1883–1962)*. *Sochař a světoobčan* byly podpořeny grantem Ministerstva kultury České republiky.

Mediální partneři: Art&Antiques, ArtMap, Artalk, Flash Art, A2, Artikl, Revolver Revue, Artyčok.tv, protisedi.cz, Radio 1, Český rozhlas Radio Wave

Vstupné: 150 Kč plné / 60 Kč snížené / 20 Kč seniorské

Kontakt pro novináře:

Michaela Vrchatová,

+420 725 818 721,

vrchatova@ghmp.cz

Další informace:

www.ghmp.cz

www.facebook.com/ghmp.cz

www.instagram.com/ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM

st 30. 11. 2022, 18 h

Komentovaná prohlídka s kurátorkou Galerie hlavního města Prahy a spoluautorkou výstavy Sandrou Baborovskou a historikem Ondřejem Vojtěchovským.

čt 12. 1. 2023, 18 h

Přednáška Ondřeje Vojtěchovského na téma *Ivan Meštrović v kontextu historie 20. století*

Sochař Ivan Meštrović byl nejen uměleckou, ale i politicky angažovanou osobností. Svě umění vždy úzce spojoval se svým světonázorem a politickým přesvědčením. V mládí se intenzivně zapojil do hnutí za jihoslovanskou národní jednotu, za první světové války se v exilu zasazoval o vznik jednotného jihoslovanského státu. V meziválečném období své dílo poskytoval pro propagaci Jugoslávie v zahraničí a utvářel výtvarnými prostředky státní ideologii. Přestože udržoval blízký vztah s královským dvorem, vyjadřoval vůči politickým poměrům v zemi kritický postoj. Po vypuknutí druhé světové války se jeho kritický pohled na Jugoslávii a možnost společného soužití Chorvatů a Srbů v jednom státě dále prohluboval. V přednášce budeme sledovat jeho aktivity a vývoj jeho názorů i po odchodu do Spojených států, kde v emigraci prožil závěrečnou část svého života.

čt 2. 2. 2023, 18 h

Markéta Ježková: *Masaryk a umělci*

Prezident T. G. Masaryk považoval výtvarné umění za významnou součást života i státní reprezentace. Představíme si umělce, kteří Masaryka portrétovali, i jeho osobní preference. Ivan Meštrović, v tisku označovaný za prezidentova přítele, Masaryka portrétoval v Lánech roku 1923 a vyobrazení z této události se objevilo na stránkách několika časopisů. Pod protektorátem prezidenta republiky T. G. Masaryka se přesně za deset let uskutečnila souborná Meštrovićova výstava v Letohrádku královny Anny (Belveder) na Hradčanech.

čt 16. 2. 2023, 18 h

Přednáška Aleny Pomajzlové o *Růženě Zátkové a jejím přátelství s Ivanem Meštrovićem*

Česká malířka Růžena Zátková (1885–1923) v Římě: co všechno odstartovalo přátelství s Ivanem Meštrovićem, události kolem portrétu a další zlomové momenty jejího života a díla. Ivan Meštrović vytvořil sochařskou podobiznu české malířky Růženy Zátkové v roce 1912 během pobytu v Římě. Pojal ji jako hieratickou sedící polopostavu bez rukou a s koncentrovaným výrazem ve tváři. Zátkovou tehdy pokládal za svou múzu a její stylizovanou podobu vtělil ještě do několika dalších soch. Nebyla tedy v jeho životě jen

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

epizodou, umělec a umělkyně na sebe vzájemně působili a po odjezdu Zátkové z Říma byli v písemném kontaktu.

ne 26. 2. 2023, 16 hodin

Komentovaná prohlídka s kurátorkou muzea Ivana Meštroviće a spoluautorkou výstavy Barbarou Vujanović.

Prohlídka proběhne v anglickém jazyce.

EDUKAČNÍ PROGRAM

Sobotní výtvarné workshopy

V rámci edukačních aktivit se budeme formálně a obsahově inspirovat tvorbou, stylem a rukopisem autora – především prvky stylu art deco, figurálními motivy i náměty. Stěžejní workshopy se budou týkat práce s keramickou hlinou a s dalšími sochařskými materiály. Přiblížíme si teorii i praxi sochařské práce, vysvětlíme si tradiční postupy a metody.

so 21. 1. 2023, 13–18 h

Od skici k objektu a soše

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

so 18. 2. 2023, 13–18 h

Experimentální mapa – po stopách sochaře

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

Výtvarné dílny budou věnovány umělecké tvorbě vystavujícího umělce a budou reflektovat figurální motivy a znaky secesního slohu v jeho díle. Cyklus dílen s názvem *Studijní kresba: portrét* bude situován do zázemí ateliéru edukačního centra, kde proběhne kresba podle živého modelu. Série dílen *Znaky secese* se zaměří na hmatovou techniku, kdy budeme vytvářet nízké reliéfy na papíře. Během výtvarné práce se budeme inspirovat autorovým osobitým rukopisem a budeme se soustředit rovněž na charakteristické prvky dekorativního slohu secese (ornamentálnost, lineárnost nebo rytmus). Během interaktivních workshopů pod názvem *Figura v plastické formě* se zaměříme se na tvorbu reliéfu z tradičního hliněného materiálu, který budeme odlévat do sádrové hmoty. Inspiraci pro vlastní tvorbu budeme hledat prostřednictvím uměleckého díla autora v souvislosti s významnými francouzskými a českými sochaři.

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

ne 22. 1. 2023, 11–14 h
Studijní kresba: portrét I
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

ne 22. 1. 2023, 15–18 h
Studijní kresba: portrét II
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

ne 29. 1. 2023, 11–14 h
Studijní kresba: portrét III
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

ne 29. 1. 2023, 15–18 h
Studijní kresba: portrét IV
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

čt 19. 1. 2023, 15–18 h
Znaky secese I
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

pá 20. 1. 2023, 15–18 h
Znaky secese II
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

čt 26. 1. 2023, 15–18 h
Znaky secese III
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

ne 12. 2. 2023, 11–14 h
Figura v plastické formě I
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

ne 12. 2. 2023, 15–18 h
Figura v plastické formě II
Edukační centrum
Colloredo-Mansfeldský palác

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.
Rezervace nutná: edukace@ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.